

TMS 28

İŞTİRAKLERDEKİ VE İŞ ORTAKLIKLARINDAKİ YATIRIMLAR

GÜNCELLEMELER ve YÜRÜRLÜK TARİHLERİ

- “TMS 28 İştirakler ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar” Standardı 31/12/2012 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için uygulanmak üzere ilk olarak 28/10/2011 tarih ve 28098 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Standart “TMS 28 İştiraklerdeki Yatırımlar” Standardının yerini almıştır.
- Söz konusu Standart, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında meydana gelen değişikliklere paralellik sağlanması amacıyla;
  1. 09/04/2015 tarih ve 29321 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 45 sıra no’lu, Tebliğ aracılığıyla güncellenmiştir.
- Birinci değişiklik doğrudan TMS 28 tarafından yapılmış olup 01/01/2016 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için geçerlidir.
- İsteyen işletmelerin, bu Standardı 1/1/2013 tarihi öncesi hesap dönemlerine ilişkin finansal tablolarında uygulamayı seçmesi mümkündür. Bu durumda, bu husus dipnotlarda açıklanır ve söz konusu tablolarda TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12 ve TMS 27 (2011’de yayımlanan) Standartları da uygulanır.
- **Yukarıda yer verilen Tebliğin erken uygulanma imkânı da bulunduğundan, bu kitapta TMS 28’ün ilgili Tebliğe göre düzeltilmiş son şekli yer almaktadır. Standardı bu şekliyle uygulamayı tercih etmeyen işletmeler, TMS 28’ün bu değişiklik öncesindeki şekline Kurumumuzun resmi internet sitesinden (www.kgk.gov.tr) ve ilgili Resmi Gazetelerden (rega.basbakanlik.gov.tr) ulaşabilirler.**

Türkiye Muhasebe Standardı 28
(TMS 28)
İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar

Amaç

- 1 Bu Standardın amacı; iştiraklerdeki yatırımların muhasebeleştirilmesini tanımlamak, iştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki yatırımların muhasebeleştirilmesi durumunda özkaynak yönteminin uygulanmasına ilişkin hükümleri ortaya koymaktır.

Kapsam

- 2 Bu Standart yatırım yapılan işletmeyi müşterek olarak kontrol eden veya yatırım yapılan işletme üzerinde önemli etkisi bulunan tüm işletmelerce uygulanır.

Tanımlar

- 3 Bu Standartta geçen terimlerin anlamları aşağıdaki gibidir:

İştirak: Yatırımcı işletmenin üzerinde önemli etkisinin bulunduğu işletmedir.

Konsolide finansal tablolar: Ana ortaklığın ve bağlı ortaklıklarının varlıklarının, borçlarının, özkaynaklarının, gelirlerinin, giderlerinin ve nakit akışlarının tek bir işletmenininki gibi sunulduğu grup finansal tablolarıdır.

Özkaynak yöntemi: Yatırımın başlangıçta elde etme maliyeti ile muhasebeleştirildiği ve sonrasında bu tutarın yatırım yapılan işletmenin net varlıklarında yatırımcı işletmenin payına düşen kısmı yansıtacak şekilde düzeltildiği bir muhasebe yöntemidir. Yatırımcı işletmenin kâr veya zararı, yatırım yapılan işletmenin kâr veya zararından kendisine düşen payı; yatırımcı işletmenin diğer kapsamlı kârı, yatırım yapılan işletmenin diğer kapsamlı kârından kendisine düşen payı kapsamaktadır.

Müşterek anlaşma: İki veya daha fazla tarafın üzerinde müşterek kontrole sahip olduğu anlaşmadır.

Müşterek kontrol: Bir anlaşma üzerindeki kontrolün sözleşmeye dayalı olarak paylaşılmasıdır. Bu kontrolün sadece, önemli konularla ilgili kararların, kontrolü paylaşan tarafların oy birliği ile mutabakatını gerektirdiği durumlarda var olduğu kabul edilir.

İş ortaklığı: müşterek kontrole sahip olan tarafların, girişimin net varlıkları üzerinde haklarının bulunduğu müşterek anlaşmadır.

İş ortaklığı katılımcısı: İş ortaklığı üzerinde müşterek kontrol gücüne sahip olan katılımcı taraftır.

Önemli etki: Yatırım yapılan işletmenin finansal ve faaliyetle ilgili politikaların belirlenmesi kararlarına katılma gücü olup bu politikaları tek başına ya da bir başka taraf ile müşterek kontrol etme gücünü ifade etmemektedir.

- 4 Aşağıda yer alan terimler, TMS 27 *Bireysel Finansal Tablolar*'ın 4 üncü Paragrafında ve TFRS 10 *Konsolide Finansal Tablolar*'ın Ek A bölümünde tanımlanmıştır ve bu Standartta söz konusu Standartlarda tanımlanmış anlamları ile kullanılmaktadır:

- Yatırım yapılan işletme üzerindeki kontrol
- Grup
- Ana ortaklık
- Bireysel finansal tablolar
- Bağlı ortaklık.

Önemli etki

- 5 Bir işletmenin doğrudan ya da dolaylı olarak (örneğin bağlı ortaklıkları vasıtasıyla) yatırım yapılan

işletmenin oy hakkının yüzde 20 ya da daha fazlasını elinde tutması durumunda, aksi açıkça ortaya konulmadığı sürece, söz konusu işletmenin önemli etkisinin bulunduğu kabul edilir. Diğer yandan, işletmenin doğrudan ya da dolaylı olarak (örneğin bağlı ortaklıkları vasıtasıyla) yatırım yapılan işletmenin oy hakkının yüzde 20'sinden daha azını elinde bulundurması durumunda ise; böyle bir etkinin bulunduğu açıkça ortaya konulmadığı sürece, söz konusu işletmenin önemli etkisinin bulunmadığı kabul edilir. Yatırım yapılan bir işletmeye başka bir yatırımcı tarafından önemli tutarda veya mutlak çoğunlukla sahip olunması, yatırımcı işletmenin önemli etkiye sahip olmasına kesin olarak engel teşkil etmez.

- 6 Aşağıdaki hususların bir ya da birden fazlasının varlığı halinde bir işletmenin önemli etkisinin bulunduğu kabul edilir:
- (a) Yatırım yapılan işletmenin yönetim kurulu ya da eşdeğer idari organında temsil edilme,
  - (b) Temettüler ya da diğer dağıtım kararları dahil olmak üzere, işletmenin politika belirleme süreçlerine katılma,
  - (c) Yatırımcı işletme ile yatırım yapılan işletme arasında önemli işlemlerin gerçekleştirilmesi,
  - (d) İşletmeler arasında yönetici personel değişimi veya
  - (e) İşletme için gerekli teknik bilginin sağlanması.
- 7 Bir işletme, hisse senedi varantları, hisse-alım opsiyonu, adi hisse senedine çevrilebilir borç veya özkaynağa dayalı finansal araçlara ya da buna benzer kullanıldığında veya dönüştürüldüğünde başka bir işletmenin faaliyet ve finansal politikalarıyla ilgili işletmeye ilave oy gücü veren ya da başka bir tarafın oy gücünü azaltan (potansiyel oy hakları) araçlara sahip olabilir. Kullanılabilir ya da dönüştürülebilir durumdaki potansiyel oy haklarının varlığı ve etkisi diğer işletmelerin elinde tuttuğu potansiyel oy hakları ile birlikte, bir işletmenin önemli etkiye sahip olup olmadığının değerlendirilmesi sırasında dikkate alınır. Potansiyel oy hakları, gelecekteki bir tarihte ya da gelecekte meydana gelecek bir olaya bağlı olarak kullanılabilirler veya dönüştürülebilirler gibi durumlar söz konusu olduğunda, o an için mevcut kullanılabilir veya dönüştürülebilir potansiyel oy hakkı olarak değerlendirilmez.
- 8 Potansiyel oy haklarının önemli etkiye katkı sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesinde işletme, yönetimin bu potansiyel hakları kullanma isteği ve finansal yeterliliği haricinde, olayla ilgili (bireysel veya topluca değerlendirilen potansiyel oy haklarının kullanılma koşulları ve sözleşmeye bağlı anlaşmalar dahil) tüm hususları inceler.
- 9 Bir işletmenin bir iştiraktaki önemli etkisini kaybetmesi, bu iştirakin finansal ve faaliyet politikalarına ilişkin kararlarına katılma gücünü yitirmesi durumunda gerçekleşir. Önemli etkinin kaybedilmesi, sahiplik düzeylerinde mutlak veya göreceli bir değişim ile olabileceği gibi böyle bir değişiklik gerçekleşmeksizin de meydana gelebilir. Örneğin, bir iştirakin; devlet, mahkeme, kayyum ya da bir düzenleyici otoritenin kontrolüne geçmesi durumunda önemli etki ortadan kalkabilir. Önemli etkinin ortadan kalkması, sözleşmeye bağlı bir anlaşmanın sonucu olarak da gerçekleşebilir.

Özkaynak yöntemi

- 10 Özkaynak yöntemine göre, iştirak veya iş ortaklığı yatırımı başlangıçta elde etme maliyeti ile muhasebeleştirilir. Edinme tarihinden sonra ise, yatırımcının yatırım yapılan işletmenin kâr veya zararındaki payı yatırımın defter değeri artırılarak ya da azaltılarak finansal tablolara yansıtılır. Yatırımcının yatırım yapılan işletmenin kâr veya zararından alacağı pay, yatırımcının kâr veya zararı olarak muhasebeleştirilir. Yatırım yapılan bir iştiraktan alınan dağıtımlar (kâr payı vb.) yatırımın defter değerini azaltır. Yatırım yapılan iştirakin defter değerinin, iştirakin diğer kapsamlı kârındaki değişikliklerden yatırımcıya düşen pay oranında düzeltilmesi gerekebilir. Bu tür değişiklikler, maddi duran varlıkların yeniden değerlemesinden ya da yabancı para çevrim farklarından kaynaklanan değişiklikleri içerir. Bu değişikliklerden yatırımcıya düşen pay, yatırımcının kendi diğer kapsamlı kârında muhasebeleştirilir (bakınız: TMS 1 *Finansal Tabloların Sunuluşu*).
- 11 Bir iştirak veya iş ortaklığı yatırımından yatırımcının elde ettiği gelirin iştiraktan alınan dağıtımlara göre belirlenmesi, bu dağıtımların iştirakin veya iş ortaklığının finansal performansı ile birebir ilişkili

olmayabileceği için, uygun bir ölçüm olmayabilir. Yatırımcı yatırım yapılan işletmeyi müşterek kontrol etmesi veya işletme üzerinde önemli etkisinin bulunması nedeniyle, iştirakin veya iş ortaklığının performansı ve bunun sonucu olarak yatırımın getirisi üzerinde hak sahibidir. Yatırımcı söz konusu hakkını, yatırım yapılan işletmenin kâr veya zararından payına düşen tutarları dahil etmek suretiyle finansal tablolarının kapsamını genişleterek muhasebeleştirir. Sonuç olarak, özkaynak yönteminin uygulanması, yatırımcının net varlıkları ve kâr veya zararı hakkında çok daha bilgi verici bir raporlama olanağı sağlar.

- 12 Potansiyel oy haklarının veya potansiyel oy hakkını içeren diğer türev araçların varlığı durumunda, işletmenin iştirakteki veya iş ortaklığındaki payı, 13 üncü Paragrafın uygulanması dışında, potansiyel oy haklarının ve diğer türev araçların kullanılması ya da dönüştürülmesi imkânları dikkate alınmadan, mevcut sahiplik durumuna göre belirlenir.
- 13 Bazı durumlarda, bir işletme bir işlemin sonucunda, özünde sahiplikle ilgili ekonomik faydaları elde etme hakkı veren bir sahipliği edinebilir. Bu gibi durumlarda, dağıtılan paylar belirlenirken hâlihazırda sahiplikle ilgili ekonomik faydaları elde etme hakkı veren potansiyel oy hakları ve diğer türev araçlar dikkate alınır.
- 14 TFRS 9 *Finansal Araçlar* özkaynak yöntemi kullanılarak muhasebeleştirilen iştiraklerdeki ve iş ortaklıklarındaki paylara uygulanmaz. Potansiyel oy haklarını içeren araçların, özünde, iştirakin veya iş ortaklığının sahipliği ile ilgili ekonomik faydaları hâlihazırda elde etme hakkı vermesi durumunda, bu araçlar TFRS 9'un hükümlerine tabi değildir. Diğer tüm durumlarda, iştiraklerdeki veya iş ortaklıklarındaki potansiyel oy haklarını içeren araçlar, TFRS 9'a uygun olarak muhasebeleştirilirler.
- 15 Bir iştirak veya iş ortaklığı yatırımın veya yatırımın bir kısmının, TFRS 5 *Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler* uyarınca satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılmaması halinde, satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılmayan yatırım veya yatırımda kalan paylar duran varlık olarak sınıflandırılır.

Özkaynak yönteminin uygulanması

- 16 Yatırım yapılan işletme üzerinde önemli etkisi bulunan veya yatırım yapılan işletmeyi müşterek kontrol eden işletme, iştirakteki veya iş ortaklığındaki yatırımlarını, 17 ilâ 19 uncu Paragraflarda yer alan istisnaların özelliklerini taşıyan yatırımlar hariç olmak üzere özkaynak yöntemini uygulayarak muhasebeleştirir.

Özkaynak yönteminin uygulanmasına ilişkin istisnalar

- 17 İşletmenin TFRS 10'un 4(a) Paragrafındaki kapsama ilişkin istisna hükümlerine göre konsolide finansal tablo hazırlamaktan muaf olan bir ana ortaklık olması ya da aşağıda yer alan tüm durumlara uyması durumunda, iştirakteki veya iş ortaklığındaki yatırımına özkaynak yöntemini uygulamak zorunda değildir. Söz konusu durumlar şunlardır:
  - (a) İşletmenin tamamına bir başka işletme tarafından sahip olunan bir bağlı ortaklık veya bir başka işletmenin kısmen sahip olduğu bir bağlı ortaklık olması ve bu işletmenin diğer koşullarda oy verme yetkisi olmayanlar da dahil olmak üzere, diğer ortaklarının özkaynak yöntemi uygulanmadığı konusunda bilgilendirilmiş ve buna itiraz etmemiş olmaları.
  - (b) İşletmenin borçlanma araçlarının veya özkaynağa dayalı finansal araçlarının kamuya açık bir piyasada (yerel ve bölgesel piyasalar da dahil olmak üzere yurtiçi ya da yurtdışı menkul kıymet borsaları ya da tezgah üstü piyasada) işlem görmemesi.
  - (c) İşletmenin, kamuya açık bir piyasada işlem görmek üzere herhangi bir finansal araç ihraç etmek amacıyla finansal tabloları ile bir sermaye piyasası düzenleyici kuruluşu ya da benzeri bir düzenleyici kuruma başvurmamış olması ya da bu tür bir başvuru süreci ve hazırlığı içinde olmaması.
  - (d) Nihai ana ortaklığın veya ara kademe bir ana ortaklığın, kamunun kullanımına açık ve TFRS'lere uygun finansal tablolar hazırlıyor olması (TFRS'lere uygun finansal tablolarda bağlı ortaklıklar TFRS 10 uyarınca gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülür ya da konsolide edilir).

- 18 İştirakteki veya iş ortaklığındaki yatırım, bir girişim sermayesi kuruluşu veya fon, yatırım ortaklığı ve yatırım amaçlı sigorta fonlarını kapsayan benzeri işletmeler yoluyla dolaylı olarak ya da bu işletmelerce doğrudan elde tutuluyorsa, işletme, iştirakteki ve iş ortaklığındaki yatırımlarını TFRS 9 uyarınca gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçmeyi seçebilir.
- 19 İşletmenin, bir kısmı girişim sermayesi kuruluşu veya fon, yatırım ortaklığı ve yatırım amaçlı sigorta fonlarını kapsayan benzeri işletmeler yoluyla dolaylı olarak elde tutulan iştirak yatırımına sahip olması durumunda işletme, iştirak yatırımının bu kısmını TFRS 9 uyarınca gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılan olarak ölçmeyi seçebilir. Bu durumda girişim sermayesi kuruluşu veya fon, yatırım ortaklığı ve yatırım amaçlı sigorta fonlarını kapsayan benzeri işletmelerin, yatırımın söz konusu bu kısmı üzerinde önemli etkisinin bulunup bulunmadığı dikkate alınmaz. İşletmenin böyle bir seçimde bulunması halinde, girişim sermayesi kuruluşu veya fon, yatırım ortaklığı ve yatırım amaçlı sigorta fonlarını kapsayan benzeri işletmeler yoluyla elde bulundurulmayan iştirak yatırımının kalan kısmına özkaynak yöntemi uygulanır.

Satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırma

- 20 Bir işletmenin satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırma kriterlerini karşılayan iştirakteki veya iş ortaklığındaki yatırımına ya da yatırımının bir kısmına TFRS 5 hükümleri uygulanır. Satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılmayan iştirakteki veya iş ortaklığındaki yatırımın kalan kısmı, satış amaçlı elde tutulan olarak sınıflandırılan kısmın elden çıkarılmasına kadar, özkaynak yöntemi uygulanarak muhasebeleştirilmelidir. Elden çıkarma gerçekleştiğinde, iştirakteki veya iş ortaklığındaki yatırımın kalan kısmı, bir iştirak veya iş ortaklığı olmaya devam etmesi durumu (bu durumda özkaynak yöntemi uygulanır) haricinde, TFRS 9 hükümlerine göre muhasebeleştirilir.
- 21 Daha önce satış amaçlı elde tutulan finansal varlık olarak sınıflandırılmış bir iştirak veya iş ortaklığı yatırımının veya yatırımın bir kısmının, söz konusu sınıflama için gereken kriterleri kaybetmesi durumunda yatırım, satış amaçlı elde tutulan finansal varlık olarak sınıflandırıldığı tarihten itibaren özkaynak yöntemi kullanılarak muhasebeleştirilir. Satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırıldığı tarihten itibaren geçen dönemlere ilişkin finansal tablolar da bu çerçevede düzeltilir.

Özkaynak yöntemi uygulamasının bırakılması

- 22 İşletme, yatırımının aşağıdaki şekillerde iştirak veya iş ortaklığı niteliğini kaybettiği tarihten itibaren özkaynak yöntemini uygulamayı bırakır:
- (a) Yatırımın bir bağlı ortaklık niteliği kazanması durumunda, yatırım TFRS 3 *İşletme Birleşmeleri* uyarınca muhasebeleştirilir.
- (b) Eski iştirak veya iş ortaklığındaki kalan payın bir finansal varlık olması durumunda, kalan pay gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülür. Kalan payın gerçeğe uygun değeri, TFRS 9 uyarınca bir finansal varlık olarak başlangıçta muhasebeleştirilen gerçeğe uygun değer olarak kabul edilir. Aşağıda yer alanlar arasındaki fark kâr veya zararda muhasebeleştirilir:
- (i) İştirak veya iş ortaklığındaki kısmi payın elden çıkarılmasından kaynaklanan her tür gelirin gerçeğe uygun değeri ve kalan payın gerçeğe uygun değeri ile
- (ii) Yatırımın özkaynak yönteminin bırakıldığı tarihteki defter değeri.
- (c) Özkaynak yöntemini uygulamayı bırakması durumunda, işletme yatırıma ilişkin daha önce diğer kapsamlı kârda muhasebeleştiği tüm tutarları yatırım yapılan işletmenin varlık ya da borçlarını doğrudan elden çıkarması ile aynı esaslara uygun olarak muhasebeleştirir.
- 23 Bu nedenle, yatırım yapılan işletme tarafından daha önce diğer kapsamlı kârda muhasebeleştirilmiş bir kazanç ya da kayıp, ilgili varlık ya da borcun elden çıkarılmasına ilişkin kâr veya zarar olarak yeniden sınıflandırılır. İşletme özkaynak yöntemini uygulamayı bıraktığında kayıp ya da kazancı özkaynaktan kâr veya zarara alarak (bir yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak) yeniden sınıflandırır. Örneğin, iştirakin veya iş ortaklığının, yurtdışındaki bir işletme ile ilgili olarak birikmiş kur farklarının bulunması ve yatırımcı işletmenin özkaynak yöntemini bırakması durumunda, yatırımcı işletme, yurtdışındaki işletme

ile ilgili olarak daha önce diğer kapsamlı kârda muhasebeleştirilen kazanç ya da kaybı, kâr veya zararda yeniden sınıflandırılır.

- 24 **Bir iştirak yatırımı iş ortaklığındaki yatırım niteliği kazanırsa ya da bir iş ortaklığı yatırımı iştirakteki yatırım niteliği kazanırsa; işletme, özkaynak yöntemini uygulamaya devam eder ve kalan payı yeniden ölçmez.**

Ortaklık payındaki değişiklikler

- 25 İşletmenin bir iştirakteki veya iş ortaklığındaki ortaklık payı azalıyor, fakat yatırımın iştirak ya da iş ortaklığı şeklinde sınıflandırılmasına devam ediliyorsa, daha önce diğer kapsamlı kârda muhasebeleştirilen kazanç ya da kaybın ortaklık payındaki bu azalışa isabet eden kısmı, ilgili varlık veya borçlar elden çıkarıldığında söz konusu kazanç veya kaybın kâr veya zararda yeniden sınıflandırılması gerekecek olması halinde kâr veya zarar olarak yeniden sınıflandırılır.

Özkaynak yöntemi işlemleri

- 26 Özkaynak yönteminin uygulanması için öngörülen işlemlerin çoğu TFRS 10'da tanımlanan konsolidasyon işlemleri ile benzerlik taşır. Bunun dışında, bir bağlı ortaklık ediniminin muhasebeleştirilmesinde kullanılan usuller için belirleyici olan kavramlar, bir iştirak veya iş ortaklığı yatırımı ediniminin muhasebeleştirilmesinde de uygulanır.
- 27 Bir grubun bir iştirakteki veya iş ortaklığındaki payı, ana ortaklığın ve bu ana ortaklığın bağlı ortaklıklarının söz konusu iştirakteki veya iş ortaklığındaki paylarının toplamıdır. Bu kapsamda, söz konusu grubun diğer iştiraklerinin ve iş ortaklıklarının elindeki paylar göz ardı edilir. Bir iştirakin veya iş ortaklığının kendi bağlı ortaklıklarının, iştiraklerinin veya iş ortaklıklarının bulunması durumunda; özkaynak yönteminin uygulanmasında dikkate alınan iştirak veya iş ortaklığına ilişkin kâr veya zarar ve net varlıklar, iştirakin finansal tablolarına yansıtılmış olan tutarların (iştirakin veya iş ortaklığının kendi iştirak ve iş ortaklıklarının kâr veya zarar, diğer kapsamlı kâr ile net varlıklarındaki payı dahil olmak üzere) iştirakin veya iş ortaklığının muhasebe politikalarının yeknesak hale getirilmesi için gerekli düzeltmeler (bkz: 35-36A paragrafları) yapıldıktan sonraki tutarıdır.²⁸ Bir işletme (konsolide edilen bağlı ortaklıkları dahil) ile iştiraki veya iş ortaklığı arasında gerçekleşen, TFRS 3'te tanımlandığı gibi bir işletme oluşturmeyen varlıklar dahil "aşağı yönlü" ve "yukarı yönlü" işlemlerden kaynaklanan kazanç veya kayıplar, sadece ilişkili olmayan yatırımcılarının söz konusu iştirak veya iş ortaklığındaki payları ölçüsünde işletmenin finansal tablolarına yansıtılır. "Yukarı yönlü" işlemler, bir iştirakin veya iş ortaklığının yatırımcı işletmeye yaptığı varlık satışı gibi işlemlerdir. İşletmenin, iştirak veya iş ortaklığının bu işlemlerden kaynaklanan kazanç veya kayıplarındaki payı elimine edilir. "Aşağı yönlü" işlemler ise, bir yatırımcı işletmenin iştirakine veya iş ortaklığına yaptığı varlık satışları veya aynı sermaye katkıları (varlık şeklindeki sermaye katkıları) gibi işlemlerdir.²⁹ Aşağı yönlü işlemlerin, satılacak veya katkı yapılacak varlıkların net gerçekleştirilebilir değerinde bir azalma ya da bu varlıklarda bir değer düşüklüğu zararı bulunduğuna dair kanıt oluşturmaması durumunda, söz konusu kayıpların tümü yatırımcı işletme tarafından muhasebeleştirilir. Yukarı yönlü işlemlerin, alınacak varlıkların net gerçekleştirilebilir değerinde bir azalma ya da değer düşüklüğu zararı bulunduğuna dair kanıt oluşturmaması durumunda, yatırımcı işletme söz konusu zararlarıdaki payını muhasebeleştirir.
- 30 Bir iştirak veya iş ortaklığına, sermayede (özkaynakta) pay karşılığında, TFRS 3'te tanımlandığı şekliyle bir işletme oluşturmeyen ve parasal olmayan varlık katkıları yapılmasından kaynaklanan kazanç veya kayıpların, söz konusu katkının TMS 16 *Maddi Duran Varlıklar*'da tanımlandığı şekliyle ticari özünün bulunmaması durumu haricinde, 28 inci paragraf uyarınca muhasebeleştirilmesi gerekir. Böyle bir katkının ticari mahiyetinin bulunmaması durumunda, 31 inci paragrafın ayrıca uygulanıyor olması dışında, kazanç veya kayıp gerçekleşmemiş olarak kabul edilir ve finansal tablolara alınmaz. Bu tür gerçekleşmemiş kazanç veya kayıplar, özkaynak yöntemi kullanılarak muhasebeleştirilen yatırım karşısında elimine edilmeli ve ertelenmiş kazanç veya kayıplar olarak işletmenin konsolide finansal durum tablolarında veya yatırımların özkaynak yöntemi kullanılarak muhasebeleştirildiği finansal durum tablosunda sunulmamalıdır.
- 31 Bir iştirakteki veya iş ortaklığındaki özkaynak payının alınmasına ek olarak, işletmenin parasal veya

parasal olmayan varlıkları alması durumunda, alınan parasal veya parasal olmayan varlıklara ilişkin parasal olmayan katkılardan elde edilen kazanç veya kayıp payının tümü kâr veya zararda muhasebeleştirilir.

31A TFRS 3'te tanımlandığı gibi bir işletme oluşturan varlıklar dahil aşağı yönlü bir işlemde kaynaklanan kazanç veya kayıp, işletme ile (konsolide edilen bağlı ortaklıkları dahil olmak üzere) iştiraki veya iş ortaklığı arasında tamamıyla yatırımcının finansal tablolarında gösterilir.

31B Bir işletme varlık satışlarını veya varlık şeklindeki sermaye katkılarını iki veya daha fazla anlaşma (işlem) ile gerçekleştirebilir. Satılan veya katkı olarak sağlanan varlıkların TFRS 3'te tanımlandığı şekliyle bir işletme oluşturup oluşturmadığına karar verirken, bu varlıkların satılmasının veya katkı olarak verilmesinin, TFRS 10'un B97 nci paragrafı uyarınca tek bir işlem olarak muhasebeleştirilmesi gereken çoklu anlaşmaların bir parçası olup olmadığını değerlendirir.

32 Bir yatırım yatırım yapılan işletmenin iştirak veya iş ortaklığı niteliği kazandığı tarihten itibaren özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilir. Yatırımın ediniminde, yatırımın elde etme maliyeti ile iştirakin veya iş ortaklığının tespit edilebilen net varlık, borç ve koşullu borçlarının net gerçeğe uygun değerinden işletmeye düşen pay arasındaki her türlü fark, aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir:

- (a) Bir iştirak veya iş ortaklığı ile ilgili şerefiye iştirak yatırımının defter değerine dahil edilir. Bununla birlikte, söz konusu şerefiyeden amortisman ayrılmasına izin verilmez.
- (b) İştirakin veya iş ortaklığının tanımlanabilir varlık ve borçlarının net gerçeğe uygun değerinden işletmenin payına düşen kısmın yatırımın elde etme maliyetini aşan tutarı, yatırımın edinildiği dönemde iştirakin veya iş ortaklığının kâr veya zararındaki işletmeye düşen payın belirlenmesinde, gelirlere dahil edilir.

Amortisman tabi varlıkların edinim tarihindeki gerçeğe uygun değerlerinin baz alınması suretiyle amortismanlarının hesaplanması gibi konularda, edinim sonrasında işletmenin iştirakin veya iş ortaklığının kâr veya zararındaki payında, uygun düzeltmeler yapılır. Benzer şekilde, maddi duran varlıklar veya şerefiye gibi kalemler için iştirakin veya iş ortaklığının muhasebeleştiği değer düşüklüğü zararları ile ilgili olarak, iştirakin edinim sonrasında işletmenin kâr veya zararındaki payında uygun düzeltmeler yapılır.

33 **İşletme tarafından özkaynak yönteminin uygulanmasında, iştirakin veya iş ortaklığının elde edilebilen en güncel finansal tabloları kullanılır. İştirakin veya iş ortaklığının raporlama dönemi sonunun, işletmenin ki ile farklı olması durumunda, iştirak veya iş ortaklığı, uygulamada mümkün olduğu sürece, işletmenin kullanımı amacıyla finansal tablolarını işletmenin raporlama tarihi itibarıyla hazırlar.**

34 **33 üncü Paragraf uyarınca özkaynak yöntemi uygulandığında, işletmenin raporlama tarihinden farklı bir tarihte hazırlanmış iştirak veya iş ortaklığı finansal tablolarının kullanılması durumunda, söz konusu tarih ile işletmenin finansal tablolarının hazırlandığı tarih arasında gerçekleşen önemli işlem ve olayların etkilerinin yansıtılması için gerekli düzeltmeler yapılmalıdır. Her durumda, iştirakin veya iş ortaklığının raporlama dönemi sonu ile işletmenin raporlama dönemi sonu arasındaki fark üç aydan daha fazla olamaz. Raporlama dönemlerinin uzunluğunun ve raporlama tarihleri arasındaki her türlü farklılığın dönemler itibarıyla aynı olması gerekir.**

35 **İşletmenin finansal tabloları benzer işlemler ve benzer koşullardaki diğer olaylar için yeknesak muhasebe politikaları benimsenerek hazırlanmalıdır.**

36 36A paragrafında tanımlanan durum haricinde, bir iştirakin veya iş ortaklığının, benzer işlemler ve benzer koşullardaki diğer olaylar için işletmenin uyguladığının dışında muhasebe politikaları uygulaması durumunda; iştirakin veya iş ortaklığının finansal tablolarının işletme tarafından özkaynak yöntemi uygularken, iştirakin muhasebe politikalarını işletmenin muhasebe politikaları ile uyumlu hale getirmek için gerekli düzeltmeler yapılır.

- 36A 36 ncı paragrafta yer alan hükme bağlı kalınmaksızın, kendisi yatırım işletmesi olmayan bir işletmenin yatırım işletmesi olan bir ortaklık ya da iş ortaklığında payı varsa, işletme özkaynak yöntemini uygularken, yatırım işletmesi ortaklığı veya iş ortaklığı tarafından bunların bağlı ortaklıklarındaki paylarına uygulanan gerçeğe uygun değer yöntemini uygulamaya devam edebilir.
- 37 Bir iştirakin veya iş ortaklığının ihraç ettiği, işletme dışındaki taraflarca elde tutulan imtiyazlı hisse senetleri mevcut ise ve söz konusu hisse senetleri özkaynak olarak sınıflandırılmış ise; kâr payı dağıtım kararı alınmış olsun ya da olmasın, işletme iştirakin veya iş ortaklığının kâr veya zararından kendisine düşen payı, bu hisse senetleri için ödenecek kâr paylarına göre gereken düzeltmeyi yaptıktan sonra hesaplar.
- 38 Bir işletmenin iştirakinin veya iş ortaklığının zararlarından kendisine düşen payı, söz konusu iştirakteki veya iş ortaklığındaki toplam payına eşit ya da bu payın üstünde ise, işletme kendi payının üzerindeki zarar tutarını finansal tablolara yansıtmaz. Bir iştirakteki veya iş ortaklığındaki pay, özünde işletmenin iştirakteki veya iş ortaklığındaki net yatırımının bir parçasını teşkil eden uzun vadeli her türlü hakkı ile birlikte, özkaynak yöntemine göre bulunan söz konusu iştirak veya iş ortaklığı yatırımının defter değerine eşittir. Örneğin, ödenmesi veya tahsili planlanmamış ya da öngörülebilir bir gelecekte gerçekleşmeyecek bir kalem, özünde işletmenin ilgili iştirakteki veya iş ortaklığındaki yatırımının bir uzantısıdır. İmtiyazlı hisse senetleri, uzun vadeli alacaklar veya borçlar bu tür kalemler arasındadır. Bununla birlikte, söz konusu kalemler ticari borç ve alacakları ya da teminatlı krediler gibi uygun karşılıkları olan uzun vadeli alacakları kapsamaz. Özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilen ve işletmenin adi hisse senedine yaptığı yatırım tutarının üzerindeki zararlar, işletmenin iştirakteki veya iş ortaklığındaki haklarının diğer unsurlarına öncelik (tasfiye sürecinde öncelik) sıralarının tersi yönünde uygulanır.
- 39 İşletmenin payı sifira indikten sonra, ilave zarar karşılığı ayrılması ve borç tutarlarının muhasebeleştirilmesi, ancak, işletmenin yasal veya zımni kabulden doğan yükümlülüğe maruz kalmış olması ya da iştirak veya iş ortaklığı adına ödemeler yapmış olması halinde söz konusudur. İştirakin veya iş ortaklığının sonraki dönemlerde kâr etmesi durumunda, işletmenin kârdan aldığı payı finansal tablolara yansıtması, ancak iştirakinin veya iş ortaklığının kârından kendisine düşen payın finansal tablolara yansıtılmamış zararlardan kendisine düşen paya eşitlenmesinden sonra söz konusu olur.

Değer düşüklüğü zararları

- 40 38 inci Paragrafa uygun olarak iştirakin veya iş ortaklığının zararlarının muhasebeleştirilmesi dahil olmak üzere; özkaynak yönteminin uygulanması sonrasında işletme, iştirakteki veya iş ortaklığındaki net yatırımı ile ilgili olarak herhangi bir ilave değer düşüklüğü zararının finansal tablolara yansıtılmasının gerekip gerekmediğini belirlemek için, TMS 39 *Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme* hükümlerini uygular.
- 41 İşletme ayrıca iştirakteki veya iş ortaklığındaki net yatırımın ve değer azalış tutarının bir parçasını oluşturmayan hakları ile ilgili olarak bir değer azalışının finansal tablolara yansıtılıp yansıtılmayacağını belirlemek amacıyla da TMS 39 hükümlerini uygular.
- 42 Bir iştirakteki veya iş ortaklığındaki yatırımın defter değerinin bir bölümünü oluşturan şerefiye ayrı olarak muhasebeleştirilmediğinden, TMS 36 *Varlıklarda Değer Düşüklüğü*'nde yer alan şerefiyenin değer düşüklüğünün test edilmesine ilişkin hükümlerin uygulanması suretiyle değer düşüklüğü açısından ayrı bir biçimde teste tabi tutulmaz. Bunun yerine, TMS 39 hükümlerine göre yatırımda değer düşüklüğü olabileceği durumlarda, yatırımın geri kazanılabilir tutarı (kullanım değeri ile gerçeğe uygun değerinden satış maliyetlerinin düşülmesi sonucu bulunan tutardan büyük olanı) ile defter değeri karşılaştırılarak yatırımın tüm defter değeri TMS 36'ya göre değer düşüklüğü açısından tek bir varlık gibi test edilir. Bu tür durumlarda muhasebeleştirilen değer düşüklüğü zararı, iştirakteki veya iş ortaklığındaki yatırımın defter değerinin bir bölümünü oluşturan şerefiye de dahil olmak üzere herhangi bir varlık kalemine dağıtılmaz. Buna bağlı olarak, iştirakteki yatırımın geri kazanılabilir tutarının sonradan artması durumunda, söz konusu değer düşüklüğü zararı TMS 36 uyarınca iptal edilir. Yatırımın kullanım değerinin belirlenmesinde işletme tarafından aşağıdaki tahminler yapılır:

- (a) İştirakin veya iş ortaklığının, söz konusu iştirakin veya iş ortaklığının faaliyetlerinden sağlanacak nakit akımları ve nihai olarak yatırımın elden çıkartılması ile elde edilecek kazançlar da dahil olmak üzere, gelecekte gerçekleşmesi beklenen tahmini nakit akımlarının bugünkü değerinden kendisine düşen pay ya da
- (b) İştiraktan alınacak kâr paylarından ve nihai olarak yatırımın elden çıkarılmasından kaynaklanması beklenen gelecekteki tahmini nakit akımlarının bugünkü değerinden kendisine düşen pay.

Uygun varsayımlar kullanıldığında her iki yöntem de aynı sonucu verir.

- 43 İşletmenin diğer varlıklarından kaynaklananlardan büyük ölçüde bağımsız nakit akımları yarattığı sürece, bir iştirak veya iş ortaklığı yatırımının geri kazanılabilir tutarı, her bir iştirak veya iş ortaklığı için ayrı ayrı tespit edilir.

Bireysel finansal tablolar

- 44 Bir iştirak veya iş ortaklığı yatırımı, işletmenin bireysel finansal tablolarında TMS 27'nin 10 uncu Paragrafına (2011'de değiştirilen şekliyle) uygun olarak muhasebeleştirilir.**

Yürürlük tarihi ve geçiş

- 45 Bu Standart, 1 Ocak 2013 tarihinde veya sonrasında başlayan yıllık dönemlerde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. Bu Standardın 1 Ocak 2013 tarihinden önce başlayan bir dönemde uygulanması durumunda bu husus açıklanır ve TFRS 10, TFRS 11 *Müşterek Anlaşmalar*, TFRS 12 *Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar* ve TMS 27 (2011'de değiştirilen şekliyle), aynı zamanda uygulanır.

45A “-”

- 45B *Bireysel Finansal Tablolarda Özkaynak Yöntemi* (TMS 27'ye ilişkin değişiklik) değişikliğiyle 25 inci paragraf değiştirilmiştir. Bu değişiklikler 1 Ocak 2016 tarihinde veya sonrasında başlayan yıllık hesap dönemlerinde geriye dönük olarak TMS 8 “*Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar*” Standardı çerçevesinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. Bu durumda anılan husus dipnotlarda açıklanır.

- 45C *Yatırımcı ile İştirak veya İş Ortaklığı Arasındaki Varlık Satışları veya Ayni Sermaye Katkıları* (TFRS 10 ve TMS 28'e ilişkin değişiklikler) değişikliğiyle 28 ve 30 uncu paragraflar değiştirilmiş ve 31A-31B paragrafları eklenmiştir. Bu değişiklikler 1 Ocak 2016 tarihinde ve sonrasında başlayan yıllık hesap dönemlerinde ileriye yönelik olarak uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. Bu durumda anılan husus dipnotlarda açıklanır.

- 45D *Yatırım işletmeleri: “Konsolidasyon İstisnalarının Uygulanması”* değişikliğiyle (TFRS 10 ,TFRS 12 ve TMS 28' deki değişiklikler),bu Standardın 17, 27 ve 36 ncı paragrafları değiştirilmiş ve 36A paragrafı eklenmiştir. Bu değişiklikler 1 Ocak 2016 tarihinde veya sonrasında başlayan hesap dönemlerinde uygulanır. Erken uygulamaya izin verilmektedir. Bu durumda anılan husus dipnotlarda açıklanır.

TFRS 9'a yapılan atıf

- 46 Bu Standardın uygulanıyor olmasına rağmen TFRS 9'un henüz uygulanıyor olmaması durumunda, TFRS 9'a yapılan her atıf TMS 39'a yapılmış olarak kabul edilir.

TMS 28'in (2003) yürürlükten kaldırılması

- 47 Bu Standart, TMS 28 *İştiraklerdeki Yatırımlar*'ın (2003'de gözden geçirilmiş şekliyle) yerini almıştır.